

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/19/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114229000
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ingrid Radošická Vallová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4114229000.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v právnej veci navrhovateľa: O.. O. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom J. XXX/X, XXX XX E., zastúpený JUDr. Ľudovít Štanglovič, advokát, so sídlom Jarmočná 2264/3, 927 01 Šaľa, proti odporcovi: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Nitra zo dňa 9. novembra 2015 č. k. 18C/217/2014-96 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušuje a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa návrh navrhovateľa na prerušenie konania zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 109 ods. 1 písm. b) OSP a dospel k záveru, že návrh navrhovateľa na prerušenie konania nie je dôvodný. Uviedol, že pred rozhodovaním o návrhu na prerušenie konania posudzoval, či sa mu ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 513/2004 Z. z. v znení neskorších prepisov javí v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 3 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. (Ústava Slovenskej republiky) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a dospel k záveru, že predmetné ustanovenie nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ani s Dohovorom, ktorým je Slovenská republika viazaná. S ohľadom na výšku požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 2.000.000 eur súčasná platná právna úprava v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v uvedenej výške jednoznačne neumožňuje. Podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, keď predmetný zákon v § 6 ustanovuje, že suma minimálneho odškodnenia nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy. Podľa komentára JUDr. Imricha Feketeho k zákonu č. 514/2003 Z. z., zákon zaviedol vzájomnú závislosť medzi odškodnením osôb poškodených násilnými trestnými činmi priznávaným podľa zákona č. 215/2006 Z. z. na jednej strane a výškou nemajetkovej ujmy priznanej na základe zodpovednosti štátu za výkon verejnej moci na strane druhej. Výška nemajetkovej ujmy nemôže presiahnuť výšku odškodnenia obete násilného trestného činu. Keďže v prípadoch obetí násilných trestných činov môže dôjsť aj k závažnému zásahu do zdravia či dokonca života, je možné považovať za primerané, aby odškodnenie za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nebolo vyššie ako odškodňovanie za trvalé následky na zdraví, či dokonca za život. V opačnom prípade by vznikol rozpor s poukazovaním na ľudský život ako najvyššiu hodnotu, od ktorej sa odvodzujú ostatné hodnoty. Aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva by priznaná finančná náhrada napr. v konaniach o ochrane osobnosti nemala byť neprimeraná iným finančným kompenzáciám - napríklad výške náhrady za utrpenie a bolesť (ktoré boli spôsobené napr. telesnými zraneniami - Karhuvaara a Iltalehti v. Fínsko). Podobne sa vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď konštatoval, že priznávanie prehnanych súm by mohlo viesť k bezdôvodnému obohacovaniu sa a dokonca bagatelizovať niektoré ujmy na iných základných právach. Zavedenie princípu primeranosti k

iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosti prihladať na osobitosti jednotlivého prípadu umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane umožňovala "spravodlivé zadosťučinenie". Úprava zahrnutá do odseku 4 sa aplikuje nielen v prípade väzby, ako tomu bolo do prijatia zákona č. 412/2012 Z. z., ale bude mať všeobecný charakter pre rozhodovanie o výške nemajetkovej ujmy bez ohľadu na právny dôvod vzniku zodpovednosti za škodu. Z uvedených dôvodov súd považoval návrh navrhovateľa na prerušenie konania a na podanie návrhu na rozhodnutie o súlade § 17 ods. 4 zákona č. 513/2004 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom na Ústavný súd SR za nedôvodný.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, domáhajúc sa ním zrušenia napadnutého uznesenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne, absentuje jeho riadne odôvodnenie a je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Nesprávnosť napadnutého rozhodnutia spočíva v prvom rade v tom, že v uznesení prvostupňového súdu absentuje riadne odôvodnenie, ktorá nesprávnosť korešponduje s odvolacím dôvodom podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP. Uviedol, že právne názory ohľadom nedostatočného zdôvodnenia rozhodnutí sú zhrnuté v rozhodnutí Ústavného súdu I. ÚS 226/03 z 12. 05. 2004. Súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí, resp. jeho odôvodnení vôbec nepoukazuje na ústavnoprávny rámec hodnotenia nesúladu § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. s Ústavou SR. V odôvodnení uznesenia súd v podstate len všeobecne konštatuje platný právny stav de lege lata, nesprávne sa vyjadruje k požadovanej výške nemajetkovej ujmy s poukazom na platný právny stav, čo nie je relevantné k ústavnosti, resp. neústavnosti ním namietaného ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Uznesenie súdu prvého stupňa nie je riadne odôvodnené aj v tom smere, že poukazuje na názor právnej teórie, konkrétne na komentár JUDr. Imricha Feketeho k zákonu č. 514/2003 Z. z., a to bez vlastnej reflexie, len automaticky preberá uvedený názor v doslovnom znení komentára JUDr. Feketeho. Uzneseniu prvostupňového súdu absentuje vlastné, originálne odôvodnenie, ktoré nedostatočné odôvodnenie tvorí len prekopírovanie všeobecných konštatácií, keď z odôvodnenia uznesenia nevyplýva, aké ústavnoprávne dôvody viedli k jeho záveru. Je presvedčený, že ochrane ústavnosti nezodpovedá, ak sa súd prvého stupňa v uznesení vysporiada s jeho argumentmi len konštatovaním zovšeobecnených názorov právnej teórie, rovnako, ako by ochrane ústavnosti nezodpovedalo ani len stotožnenie sa s dôvodovou správou k zákonu, a to vzhľadom na princíp trojdelenia štátnej moci, kde súdna moc tvorí systém „býzd a protiváh“ k zákonodarnej moci. Súd prvého stupňa sa nevysporiadal ani s jedným jeho špecifickým argumentom k otázke a otáznosti ústavnosti ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Limitáciu a ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2013 Z. z. považuje za protiústavné, pretože pokiaľ ide o práva jednotlivca (poškodeného) voči štátu, tak zakladá značnú nerovnováhu medzi štátom a poškodeným, proti ktorému štát viedol trestné stíhanie, ktoré bolo absolútne nedôvodné a nezákonné. Pre prípad nezákonného stíhania jednotlivca, počas ktorého štát disponuje donucovacími prostriedkami, ktorej nezákonnosti sa poškodený bude môcť dovolávať až spätne a niekedy až po dlhšom časovom období, ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zavádza limit, ktorý neodôvodnene paušalizuje, kvantifikuje a obmedzuje kvalitu objektívnej zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie, či úradný postup voči dotknutému jednotlivcovi, ktorý bol počas nezákonného stíhania obmedzovaný na základných právach a slobodách a zároveň obmedzuje jednotlivca v práve požadovať adekvátnu náhradu za súčasného zohľadnenia zákonných kritérií v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Ďalej uviedol, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Limit náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. nemožno považovať za spravodlivé zadosťučinenie, ktorý limit sám o sebe vylučuje zohľadnenie osobitostí konkrétneho prípadu. Takýmto spôsobom sa aj neprípustne obmedzuje inštitút náhrady nemajetkovej ujmy v rámci zásahu do ochrany osobnosti, ktorý zákonodarcu v Občianskom zákonníku necháva na posúdenie kritérií konkrétneho prípadu bez limitu, avšak paradoxne v inom prípade, vo sfére väčšej, verejnoprávnej zodpovednosti v rámci zákona č. 514/2003 Z. z. jej výšku obmedzuje hornou hranicou bez možnosti zohľadnenia špecifik konkrétneho prípadu. Porovnaním ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka možno dospieť k záveru, že v právnom poriadku Slovenskej republiky existujú dve rozdielne skupiny osôb, ktoré sa domáhajú priznania nemajetkovej ujmy. Existuje tak právny rozdiel, čo do zohľadnenia okolností konkrétneho prípadu, primeranosti a výšky nemajetkovej ujmy, medzi uvedenými skupinami osôb domáhajúcich sa toho istého nároku, čo je v rozpore s čl. 12 ods. 1 prvá veta Ústavy SR a aj s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, nakoľko rovnosť pred zákonom je jedným zo základných postulátov právneho štátu. Samotná nerovnosť uvedených skupín osôb spočíva najmä v tom, že nie je zagarantované obom skupinám osôb, že pri prejednaní tých istých nárokov budú v dostatočne spravodlivej miere zohľadnené okolnosti konkrétneho prípadu ako zákonného kritéria, keďže

v prípade osôb domáhajúcich sa nemajetkovej ujmy vo sfére väčšej zodpovednosti štátu nebudú môcť byť zohľadnené kritéria nemajetkovej ujmy vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu spravodlivo prevyšujúce náhradu v sume 50-násobku minimálnej mzdy. Osoby domáhajúce sa práva na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. majú aj kvalitatívne inú, a to menšiu možnosť domôcť sa svojho práva na nemajetkovú ujmu ako osoby domáhajúce sa toho istého práva na nemajetkovú ujmu podľa Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je tak aj v rozpore s čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy SR. Ďalej uviedol, že odškodnenie v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. na jednej strane a náhrada nemajetkovej ujmy na strane druhej sú úplne odlišné inštitúty, a preto neobstojí argument prezentovaný a prevzatý súdom prvého stupňa o tom, že zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií, čím sa myslí odškodňovanie obetí násilných trestných činov podľa zákona č. 215/2006 Z. z., umožní spravodlivé zadosťučinenie. Náhrada nemajetkovej ujmy je inštitút, ktorý vyplýva z iných kritérií, zo zásahov do ochrany osobnosti, do sféry súkromnej, ktorá je koncipovaná ako sféra, ktorú nemožno paušálne kvantifikovať, ide o sféru nescudziteľných práv integrálne spätých s ľudskou osobou a prevažne nereparovateľných zásahov adekvátnymi prostriedkami dostupnými škodcovi, resp. zasahovateľovi. Zákon č. 215/2006 Z. z. nezakazuje obetiam násilných trestných činov domáhať sa nemajetkovej ujmy na súde. Zákon č. 215/2006 Z. z. teda pre obeť násilných trestných činov rozširuje možnosti v podobe možnosti domáhať sa odškodnení za utrpenú ujmu. Súbežné uplatňovanie práv podľa zákona č. 215/2006 Z. z. a nemajetkovej ujmy podľa § 13 Občianskeho zákonníka nie je vylúčené. Osoba poškodená zásahmi štátu uplatňujúca si náhradu nemajetkovej ujmy je však obmedzená v tom, že výška nemajetkovej ujmy je obmedzená úplne odlišným inštitútom odškodnenia v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. Preto nemajetková ujma nie je inštitút, ktorý by bolo možné vyhodnotiť na základe bodového hodnotenia ako je koncepcia odškodnenia v zákone č. 215/2006 Z. z., ktorá odkazuje na inštitúty bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Limitovanie nemajetkovej ujmy v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. s odkazom na ustanovenie § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. nie je v súlade s ústavno-konformným výkladom, pretože inštitút nemajetkovej ujmy je úplne odlišný od inštitútu odškodnenia v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z., pričom samotný zákon č. 215/2006 Z. z. nevylučuje možnosť domáhať sa nemajetkovej ujmy, pretože zásadne neupravuje inštitúty nemajetkovej ujmy. Z dôvodu protiústavného spájania a podmieňovania nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahmi štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. inštitútom odlišným, odškodnením podľa zákona č. 215/2006 Z. z., je ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v rozpore s čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy SR. Právny názor o spravodlivom zadosťučinení dosiahnutom na základe podmienenia náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. inštitútom odškodnenia podľa zákona č. 215/2006 Z. z. považuje za nespravodlivý a v rozpore s čl. 6 ods. 1 Dohovoru, keď podľa právnych zásad spravodlivosti znamená dať každému, čo mu patrí. Prekážka spravodlivého prejednaní veci spočíva v tom, že ustanovenie § 17 ods. 4 určuje maximálnu paušálnu výšku nemajetkovej ujmy, čím vylučuje zohľadnenie okolností konkrétneho prípadu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti má za to, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. sa dôvodne javí odporujúcim Ústave SR, konkrétne čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a teda je dôvod na obligatórne prerušenie predmetného konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa navrhol napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdiť, keď sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením uznesenia súdu prvého stupňa. Rovnako ako súd prvého stupňa, považuje za smerodajný právny názor vyjadrený v komentári JUDr. Imricha Feketeho k zákonu č. 514/2003 Z. z. Je evidentné, že zavedením ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zákonodarca sledoval zavedenie vzájomnej súvzťažnosti medzi výškou nemajetkovej ujmy, ktorú je možné priznať na základe zákona č. 514/2003 Z. z. a náhradou poskytovanou osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi. Pokiaľ súd prvého stupňa v napadnutom uznesení cituje právny názor vyjadrený v komentári JUDr. Feketeho, je zrejmé, že sa s týmto názorom stotožňuje. Neobstojí námietka navrhovateľa, že súd sa obmedzil na prekopírovanie všeobecných konštatácií bez vlastnej reflexie a iba automaticky prebral názor z komentáru. Ďalej poukázal na dôvodovú správu k zákonu č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. Považuje za veľmi ťažko predstaviteľné, aby v dôsledku nezákonného rozhodnutia, resp. nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci vznikla jednotlivcovi objektívne vyššia ujma, než predstavuje usmrtenie osoby. Zákonodarca zakotvil ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zásadu, podľa ktorej je možné považovať za primerané, aby odškodnenie za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nebolo vyššie ako odškodňovanie za trvalé následky na zdraví, či dokonca za život.

V opačnom prípade by vznikal rozpor s poukazovaním na ľudský život ako najvyššiu hodnotu, od ktorej sa odvodzujú ostatné hodnoty. Uvedený záver možno považovať za logický a plne rešpektujúci základné hodnotové nastavenie spoločnosti, kde najvyššou hodnotou je ľudský život, čo odzrkadľuje aj existujúca ústavná a zákonná úprava. Sám zákonodarca pritom uvádza, že zákon č. 412/2012 Z. z. je v súlade s Ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Zákon č. 412/2012 Z. z. svojimi ustanoveniami neznižuje ústavný štandard ochrany zaručenej čl. 46 ods. 3 ústavy. O tom, že sa zákonodarca pri formulácii ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2013 Z. z. riadil aj existujúcou európskou doktrínou svedčí aj fakt, že výslovne odkazuje na európsku judikatúru. Zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosti prihliadať na osobitosti jednotlivého prípadu tak, ako to vymedzuje § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. umožňuje, aby výška náhrady poskytovala spravodlivé zadosťučinenie za vzniknutú ujmu. Ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je súladné s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy SR, ako i s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Je platnou a účinnou súčasťou slovenského právneho poriadku.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa, ako aj postup súdu, ktorý mu predchádzal, v medziach podaného odvolania podľa § 212 ods. 1 OSP bez prejednania na odvolacom pojednávaní (podľa § 214 ods. 2 OSP) a po jeho preskúmaní dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné a o tomto odvolaní rozhodol tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f) OSP zrušil a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP, súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní, za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ide teda o taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ sa svojím návrhom, doručeným súdu prvého stupňa dňa 06. 10. 2014, domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 2.000.000 eur, opierajúc svoj nárok o zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, majúc za to, že odporca je zodpovedný za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpel nezákonným rozhodnutím, zadržaním a trestným stíhaním, vzhľadom na zásah do jeho osobnostných práv, v podobe práva na ochranu súkromia, občianskej cti i profesijnej cti, ľudskej dôstojnosti, ochrany zdravia, dobrého mena a pod.

Súčasťou podaného návrhu vo veci samej je i návrh navrhovateľa na prerušenie konania v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) OSP, keď limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. považuje za protiústavnú, pretože pokiaľ ide o práva jednotlivca voči štátu, tak zakladá značnú nerovnováhu medzi štátom a poškodeným, proti ktorému štát viedol trestné stíhanie, ktoré bolo absolútne nedôvodné a nezákonné. Protiústavnosť ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. vyplýva aj z koncepcie materiálneho právneho štátu, podľa ktorej štát musí riešiť zodpovednosť za nezákonné konanie svojich orgánov, ktorým tieto orgány zasahujú do práv a slobôd jednotlivcov. Jednotlivci nemôžu niesť materiálne dôsledky svojho nezákonného stíhania zo strany štátu, pričom takéto stíhanie možno odčiniť len náhradou nemajetkovej ujmy v zodpovedajúcej výške, ktorá by sa mala posúdiť, vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, a nie byť v maximálnej výške paušalizovaná, resp. limitovaná. Preto má za to, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je v rozpore s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Takýmto spôsobom sa aj neprípustne obmedzuje inštitút náhrady nemajetkovej ujmy v rámci zásahu do ochrany osobnosti, ktorý zákonodarca v Občianskom zákonníku necháva na posúdenie kritérií konkrétneho prípadu bez limitu, avšak paradoxne v inom prípade, vo sfére väčšej, verejnoprávnej zodpovednosti v rámci zákona č. 514/2003 Z. z. jej výšku obmedzuje hornou hranicou bez možnosti zohľadnenia špecifik konkrétneho prípadu. Porovnaním ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka možno dospieť k záveru, že v právnom poriadku SR existujú dve rozdielne skupiny osôb, ktoré sa domáhajú priznania nemajetkovej

ujmy. V prípade osôb domáhajúcich sa nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. uvedený zákon zakladá pre nich obmedzenie výšky nemajetkovej ujmy 50-násobkom minimálnej mzdy, aj ak by zohľadnenia okolností konkrétneho prípadu preukázali odôvodnenosť a spravodlivosť priznania vyššej nemajetkovej ujmy, tak to nie je zo zákona prípustné. Naopak, osoby domáhajúce sa nemajetkovej ujmy podľa Občianskeho zákonníka majú zákonom zagarantované všeobecné kritéria, na ktoré má súd pri rozhodovaní prihliadať, bez stanovenia hornej hranice výšky nemajetkovej ujmy. Preto existuje právny rozdiel medzi uvedenými skupinami osôb domáhajúcimi sa toho istého nároku, čo je v rozpore s čl. 12 ods. 1 prvá veta Ústavy SR. Má za to, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je v rozpore aj s čl. 46 ods. 1, 3 Ústavy SR. Za súčasnej právnej úpravy v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je to poškodený jednotlivец, ktorý nesie materiálne dôsledky predchádzajúceho nedôvodného a nezákonného trestného stíhania, keďže aj pri vyššej intenzite alebo dlhšom trvaní zásahov a obmedzení jeho základných práv a slobôd, či pri väčšom rozsahu následkov, nemôže byť adekvátne a spravodlivo zadosťučinené zásahu do jeho osobnostných práv, ktoré si sám prežil, a ktoré musí po pominutí podozrení ďalej znášať bez spravodlivého zadosťučinenia zohľadňujúceho okolnosti konkrétneho prípadu, a to aj v tom prípade, ak by také okolnosti preukazovali priznanie vyššej nemajetkovej ujmy. Ďalej poukázal na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na to, že prekážka spravodlivého prejednanja jeho veci spočíva v tom, že ustanovenie § 17 ods. 4 určuje maximálnu paušálnu výšku nemajetkovej ujmy, čím vylučuje zohľadnenie okolností konkrétneho prípadu. Má za to, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je v rozpore aj s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Je presvedčený, že ústavnokonformný a logický pohľad na ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. vedie k tomu záveru, že odškodnenie v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. na jednej strane a náhrada nemajetkovej ujmy na strane druhej sú úplne odlišné inštitúty. Náhrada nemajetkovej ujmy je inštitút, ktorý vyplýva z iných kritérií, zo zásahov do ochrany osobnosti, do sféry súkromnej, ktorá je koncipovaná ako sféra, ktorú nemožno paušálne kvantifikovať. Zákon č. 215/2006 Z. z. nezakazuje obetiam násilných trestných činov domáhať sa nemajetkovej ujmy na súde, a teda pre obeť násilných trestných činov rozširuje možnosti v podobe možnosti domáhať sa odškodnenia za utrpenú ujmu. Súbežné uplatňovanie práv podľa zákona č. 215/2006 Z. z. a nemajetkovej ujmy podľa § 13 Občianskeho zákonníka nie je vylúčené. Poškodená osoba uplatňujúca si náhradu nemajetkovej ujmy je však obmedzená v tom, že výška nemajetkovej ujmy je obmedzená úplne odlišným inštitútom odškodnenia v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. Limitovanie nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. s odkazom na ustanovenie § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. nie je v súlade s ústavnokonformným výkladom, pretože inštitút nemajetkovej ujmy je úplne odlišný od inštitútu odškodnenia v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. Z uvedených dôvodov žiadal, aby súd prvého stupňa prerušil konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP a postúpil Ústavnému súdu SR návrh na zaujatie stanoviska, či je ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, 3 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP súd konanie preruší, ak rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť. Rovnako postupuje, ak tu pred rozhodnutím vo veci samej dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Prerušenie konania prichádza do úvahy vtedy, ak počas konania nastane prekážka postupu konania, ktorá je v zásade odstrániteľná procesným postupom súdu. Súd musí vždy prerušiť konanie, ak sa splnia podmienky uvedené v druhej vete § 109 ods. 1 písm. b/ OSP. Ide teda o zákonom určenú povinnosť prerušiť konanie a podať návrh na ústavný súd, aby preskúmal súlad právnych predpisov.

Pri posúdení návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP v rámci procesu hodnotenia skutkovej a právnej stránky veci musí súd najprv posúdiť otázku, či sa má daný predpis, resp. napadnuté ustanovenia uvedeného predpisu v danom prípade aplikovať na rozhodnutie o predmete konania. Pokiaľ dospeje v tejto otázke ku kladnej odpovedi, je na mieste, aby si ustálil svoj záver týkajúci sa rozporu uvedeného právneho predpisu s ústavou. K porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne rozhodnutie môže dôjsť len v prípade, ak všeobecným súdom zvolený procesný

postup (neakceptovanie návrhu podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP) dosiahne takú intenzitu, ktorá ovplyvní rozhodnutie vo veci samej (I ÚS 53/2010).

Uznesenie o prerušení konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP plní dvojakú funkciu. Prvá funkcia spočíva v tom, že ide o procesné rozhodnutie, ktorým sa prerušuje konanie. Druhou funkciou je, že dôvody takéhoto uznesenia slúžia ako odôvodnenie návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom SR, teda je procesným predpokladom pre podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov na ústavnom súde všeobecným súdom. Tento procesný predpoklad všeobecný súd preukazuje uznesením, ktoré obsahuje výrok o prerušení konania. Podaniu návrhu na ústavný súd musí predchádzať rozhodovacia činnosť všeobecného súdu. Je potrebné, aby všeobecný súd v súvislosti s rozhodovacou činnosťou vyložil a použil všeobecne záväzný právny predpis, ktorého nesúlad s ústavou mieni uplatniť v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. V súvislosti so skúmaním dôvodnosti rozhodnutia o návrhu na prerušenie konania je nevyhnutné, aby bolo dostatočne odôvodnené, lebo inak by nebolo možné urobiť záver, z akých dôvodov k prerušeniu konania došlo, resp. nedošlo.

Ústava Slovenskej republiky v čl. 144 ods. 3, na ktorý nadväzuje § 109 písm. b/ OSP, súdu ukladá prerušiť konanie len v prípade, ak sa tento domnieva, že iný právny predpis odporuje zákonu. Je preto nepochybné, že spomenutý postup súdu je viazaný na výsledok procesu - tvorenia jeho názoru na prejednávajúcu vec i právnu úpravu, ktorej aplikácia prichádza do úvahy. Súd takto postupuje vtedy, ak dospeje k názoru svedčiacemu o existencii naznačeného rozporu. Potreba tohto postupu preto nie je daná v prípade, že o ústavnosti zákona má pochybnosti účastník, nie však prejednávajúci súd. Pokiaľ preto súd rozpor zákona s ústavou alebo iným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, nezistí a konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. b/ OSP nepreruší, nejde o vadu konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Pochybnosť o tom, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, musí mať konajúci súd. Na podanie návrhu ústavnému súdu za účelom začatia konania o súlade právnych predpisov nemá vplyv skutočnosť, že takúto pochybnosť prejavil účastník konania. Je pritom nepochybné, že len ústavnému súdu prináleží vysloviť právny záver o tom, z akého dôvodu je ten, či onen zákon v rozpore s ústavou, ústavným zákonom či medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas Národná rada SR a ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

V zmysle ustanovenia § 157 OSP rozsudok musí obsahovať odôvodnenie, pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

Podľa § 167 ods. 2 OSP, ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 169 ods. 1 OSP v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie, ktorý súd ho vydal, ďalej označenie účastníkov a vecí, výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia. Ak súd rozhodol o vykonateľnosti uznesenia až po jeho právoplatnosti (§ 171 ods. 3), uvedie dôvody, pre ktoré viazal vykonateľnosť až na právoplatnosť rozhodnutia.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozhodnutia súdu je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu, tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí, t. j. musí byť preskúmateľné.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia v dôsledku nedostatku dôvodov alebo jeho nezrozumiteľnosti je vždy dôvodom na zrušenie takéhoto rozhodnutia. Výrok rozhodnutia musí byť dostatočne odôvodnený a dôvody musia byť jasné a presvedčivé. Výrok, ktorý nemá svoj obsah v odôvodnení, nemožno za taký považovať. Nedostatok tohto obsahu sa môže prejavíť v nezrozumiteľnosti a tým aj nepreskúmateľnosti dôvodov, prípadne nedostatku dôvodov, čo nedáva podklad pre výrok. Pritom nie je rozhodujúce, že výrok by bol pri správnom odôvodnení správny. Nedostatok odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces a táto vada zakladá zároveň aj dôvodnosť podaného odvolania v zmysle § 205 ods. 2 písm. a) OSP.

Po preskúmaní napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa dospel odvolací súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, pretože odôvodnenie rozhodnutia nespĺňa zákonné požiadavky v zmysle § 157 ods. 2 OSP. I keď, čo do rozsahu odôvodnenia, je napadnuté rozhodnutie obsiahle, predovšetkým však obsahuje podrobný opis návrhu navrhovateľa na prerušenie konania, obsah znenia zákonných ustanovení § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ako i § 6 zákona č. 215/2006 Z. z., vrátane komentáru JUDr. Imricha Feketeho k zákonu č. 514/2003 Z. z., a to bez toho, že by súd prvého stupňa uviedol argumenty, ktoré boli z jeho pohľadu dôležité pre prijatie záveru o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, ako i argumenty k tomu, že takýto postup súdu vyplýva z jeho presvedčenia o absencii potreby prerušiť konanie podľa ustanovenia § 109 písm. b) OSP. I keď je nesporné, že len ústavnému súdu prináleží vysloviť právny záver o tom, z akého dôvodu je ten, či onen zákon v rozpore s ústavou, ústavným zákonom či medzinárodnou zmluvou, všeobecný súd v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) OSP <. nepochybne je oprávnený túto otázku posudzovať, avšak iba za účelom, či netreba konanie prerušiť a požiadať ústavný súd o zaujatie stanoviska. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia taktiež nevyplýva, ako sa súd prvého stupňa vysporiadal s tým, či navrhovateľom namietané ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. nebude tvoriť právny základ pre rozhodnutie v danej veci, čo je hmotnoprávna podmienka na začatie konania pred ústavným súdom. Podľa názoru odvolacieho súdu, len všeobecné konštatovanie súdu prvého stupňa, že návrh navrhovateľa na prerušenie konania nie je dôvodný, opierajúc tento záver o opis právnej teórie k zákonu č. 514/2003 Z. z., bez toho, že by sa súd presvedčivým spôsobom vysporiadal s obsiahlymi argumentmi a dôvodmi navrhovateľa v podanom návrhu na prerušenie konania, nemožno považovať za dostatočné pre ustálenie záveru o tom, že takéto rozhodnutie je potrebné považovať za riadne odôvodnené. V rozhodnutí súdu prvého stupňa tak absentuje odôvodnenie toho, z akých okolností vyvodil súd svoj právny záver o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, ako i záver o tom, že nemal pochybnosť o tom, že všeobecne záväzný právny predpis (zákon č. 514/2003 Z. z.), ktorý sa týka veci, nie je v rozpore s ústavou, resp. s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odôvodnenie rozhodnutia ako výklad myšlienkového postupu súdu o tom, ako dospel k príslušnému výroku rozhodnutia, má totiž spĺňať požiadavku, aby bol objektívnym, zrozumiteľným a presvedčivým, t.j. aby bolo z neho možné preskúmať správnosť postupu súdu a zároveň získať aj odpoveď na všetky podstatné argumentačné tvrdenia uplatnené účastníkmi konania, ako aj na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ak rozhodnutie takéto odôvodnenie neobsahuje, potom je nezrozumiteľné a nepreskúmateľné, čím došlo k porušeniu procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdom konaní. Postupom súdu tak účastníkovi konania bola odňatá možnosť konať pred súdom. Pre nedostatok dôvodov nemohol odvolací súd posúdiť správnosť záverov prvostupňového súdu a musel napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Úlohou súdu prvého stupňa v novom rozhodnutí bude opätovne rozhodnúť a rozhodnutie odôvodniť v zmysle požiadaviek kladených na odôvodnenie súdneho rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 OSP, vrátane vysporiadania sa s argumentáciou navrhovateľa, zohľadňujúc všetky právne významné atribúty z hľadiska rozhodovania o návrhu na prerušenie konania v zmysle ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) OSP.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.